

VAN ERVARING NAAR ERVARINGSDESKUNDIGE

Overzicht van cursussen en opleidingen

Maurits Boote maakte, in opdracht van JSO, een overzicht van scholingsmogelijkheden voor ervaringsdeskundigen in Nederland.

Ervaringen – ervaringskennis – ervaringsdeskundigheid

Persoonlijke ervaringen worden ervaringskennis wanneer je ze deelt met anderen, deze analyseert, erop reflecteert en dit koppelt aan literatuur. En om deze ervaringskennis goed in te zetten zijn bepaalde vaardigheden nodig. In Nederland zijn er inmiddels veel verschillende opleidingen en cursussen die ervaringsdeskundigen in spe hierop voorbereiden.

Cursussen en opleidingen

In dit document wordt onderscheid gemaakt tussen ex-clienten die iets willen doen met de kennis die zij hebben opgedaan in hun eigen herstelproces. Dit gebeurt vaak in trainingen en cursussen waarvoor je een certificaat krijgt als bewijs dat je hieraan deelgenomen hebt. Daarnaast zijn er opleidingen op MBO of HBO niveau waar je naast het ontwikkelen van ervaringsdeskundigheid ook professionele kennis en vaardigheden opdoet en waarbij je een regulier diploma ontvangt.

MBO-OPLEIDINGEN

Onder de studentenpopulatie blijkt een groot aandeel eigen ervaringen te hebben binnen de GGz. Een deel van die studenten willen deze ervaringen ook benutten en expliciet inzetten in de hulpverlening. Een aantal opleidingen heeft daarom de afgelopen jaren initiatieven genomen om specifiek mensen te faciliteren bij de ontwikkeling van ervaringsdeskundigheid. De mate waarin ervaringsdeskundigheid is opgenomen en uitgewerkt in het profiel, verschilt sterk per opleidingslocatie.

Momenteel bieden een aantal ROC's opleidingen Medewerker Maatschappelijke Zorg aan gekoppeld aan eigen ervaringen. Deze opleidingen heette voorheen SPH en staan ook wel bekend onder de 'BGE'-opleiding (Begeleider GGZ met ervaringsdeskundigheid).

Maatschappelijke zorg voor ervaringsdeskundigen

Aanbieder: ROC Zadkine

Locaties: Rotterdam

Toelatingseisen: Eigen ervaring als client bij instelling in de GGZ. Minimale leeftijd van 21 jaar. VMBO-diploma TL, kader of gemengd, Mavo diploma of overgangsbewijs van 3 naar 4 havo of vwo. In het bezit van een stageplaats en/of betaald werk in de GGZ

Duur: 2 jaar: 80 opleidingsdagen van 7 uur. Supervisie van 45 uur = 1 opleidingsdag. En 19 uren stage per week

Kosten: €4500 voor tweejarig traject inclusief boeken, readers, enz. Geen restitutie bij voortijdig stoppen. Betalen in termijnen is in enkele gevallen mogelijk.

Erkenning: Kwalificatie Maatschappelijke zorg niveau 4

Meer info: www.zadkine.nl

Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen met ervaringsdeskundigheid

Aanbieders: Markieza en Summa College

Locatie: Eindhoven

Toelatingseisen: Toelatingsprocedure bestaat uit een VDL-test die motivatie en capaciteiten meet en AMN test die inzicht geeft in de capaciteiten en persoonlijkheid van de student. En je moet jezelf op de juiste wijze presenteren tijdens een intakegesprek. Daarnaast heb je een werkplek nodig die relevant is voor de opleiding.

Duur: 3 jaar, 1 dag per week onderwijs en 24 uur per week praktijk. Totaal ongeveer 40 uur per week studiebelasting. Vrijstellingen zijn mogelijk bij een eerder gevolgde studie met raakvlakken.

Kosten: Op aanvraag, Markieza kan helpen bij het vinden van juiste financiering, bijvoorbeeld via het UWV, gemeente of via je werkgever

Erkenning: Mbo, niveau 4

Meer info: www.markieza.org en www.summacollege.nl

Top module ervaringsdeskundigheid bij verpleegkunde en Maatschappelijke Zorg

Aanbieder: ROC Leijgraaf, GGZ Oost Brabant en Reinier van Arkel

Locatie: 's-Hertogenbosch

Toelatingseisen: Minimale vooropleiding is MAVO-D niveau of VMBO-T. Kandidaten van 21 jaar en ouder die niet voldoen aan de vooropleidingseisen kunnen worden toegelaten nadat zij een intredetoets halen.

Duur: De opleiding Verpleegkundige duurt 4 jaar en Maatschappelijke zorg 3 jaar. Werken met je eigen ervaring is 12 bijeenkomsten van 2,5 uur, een voortraject van 8 orientatiedagen van 6 uur en de topmodule bestaat uit 10 extra lesdagen per schooljaar

Kosten: De kandidaat betaalt de cursus 'Werken met je eigen ervaring' zelf, met de mogelijkheid gebruik te maken van de regeling waarbij de organisatie een bijdrage levert van 75% van het cursusgeld. Kosten van het voortraject en topmodule zijn niet online beschikbaar.

Erkenning: Mbo, niveau 4

Meer info: www.reiniervanarkel.nl De topmodule is ook is beschikbaar voor hulpverleners die al werkzaam zijn binnen de GGZ en zelf ervaring hebben als cliënt.

HBO-OPLEIDINGEN

Naast een aantal MBO opleidingen, zoeken ook enkele HBO opleidingen in het land de afgelopen jaren naar een verbinding tussen ervaringsdeskundigheid en de sociale opleidingen. Opvallend is dat met name de sociaal agogische opleidingen zich inspinnen om ruimte te creëren voor ervaringsdeskundigheid binnen het HBO.

Niet alle genoemde hogescholen bieden opleidingsroutes aan. Er zijn hogescholen die (in eerste instantie) experimenteren met het borgen van ervaringsdeskundigheid in delen van de vrije profilering binnen het curriculum, zoals het uitnodigen van gastdocenten en in specifieke minoren en/of keuzeprogramma's (Hogeschool Utrecht, Hogeschool van Amsterdam, Christelijke Hogeschool Ede) Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht, Hogeschool van Amsterdam, Christelijke Hogeschool Ede). Op andere plekken is het ervaringsleren en ervaringskennis als derde kennisbron opgenomen in het gehele curriculum (Windesheim), al dan niet in combinatie met het inrichten van aparte opleidingsgroepen (Fontys, Hanze Hogeschool).

Weten jullie wat Hogeschool Rotterdam en Christelijke Hogeschool Ede hiermee doen?
Ik hoorde dat ze er ook mee bezig zijn namelijk..

Sociaal Pedagogisch Hulpverlener met ervaringsdeskundigheid

Aanbieder: Hogeschool Windesheim

Locatie: Zwolle

Toelatingseisen: Volledig MBO, havo- of vwo-diploma. Ouder dan 21 maar niet een van deze diploma's? Dan kan je het 21+ toelatingsonderzoek doen. Met sommige MBO niveau 4 opleidingen kom je in aanmerking voor vrijstellingen.

Duur: In totaal 4 jaar. Naast het tweejarige majorprogramma van de School of Social Work volg je de afstudeerrichting 'ervaringsdeskundigheid'. Met specifieke modules in het majorprogramma, de minor Psychiatrie en Verslaving, een jaar stage in de GGZ of verslavingszorg en een onderzoek of project gericht op ervaringsdeskundigheid.

Kosten: Voor het studiejaar 2016-2017 is het collegegeld €1984

Erkenning: Certificaat Ervaringsdeskundigheid naast je diploma SPH / Bachelor Social work

Meer info: www.windesheim.nl

Ervaringsdeskundige in de Zorg

Aanbieder: Academie voor Sociale studies

Locatie: Hanzehogeschool Groningen en Fontys Hogeschool Eindhoven

Toelatingseisen: Minimaal een MBO niveau 4 opleiding, een HAVO- of VWO- diploma. Personen van 21 jaar en ouder die niet voldoen aan deze vooropleidingeisen kunnen deelnemen aan een toelatingssassessment. Het is aan te bevelen om een cursus als de TOED, 'herstellen doe je zelf' of 'werken met je eigen ervaring' te volgen.

Duur: Twee jaar deeltijd. Vaste dag in de week voor opdrachten, colleges en vaardigheden trainer. Met 12-20 uur zelfstudie. Daarnaast minimaal 16 uur werken in het werkveld.

Kosten: Het wettelijke collegegeld is voor studiejaar 2016-2017 vastgesteld op € 1.786. Het boekengeld bedraagt 400-600 euro per studiejaar.

Erkenning: Een getuigschrift van de Associate Degree. Dit kan een opstap zijn naar een relevante vervolgstudie als SPH.

Meer info: <http://professionals.hanze.nl> en <http://fontys.nl/>

CURSUSSEN EN TRAININGEN

HEE staat voor 'Herstel Empowerment en Ervaringsdeskundigheid' en betreft op maat gesneden herstelprogramma's en ontwikkelingstrajecten. Een dergelijk traject behelst een reeks van activiteiten en werkwijzen gericht op het creëren van gelegenheid voor mensen met psychische handicaps om hun herstel ter hand te nemen, hun eigen kracht te ontdekken, aan te wenden en ervaringskennis te ontwikkelen en over te dragen.

Locaties: Wisselt, afhankelijk van vraag. O.a. Utrecht, Maastricht, Leiden, Apeldoorn

Erkenning: Certificaat

Duur: varieert, bijvoorbeeld 5 bijeenkomsten van 2 uur

HDJZ is een cursus die gericht is op het ondersteunen van herstelprocessen. **'Herstellen doe je zelf' (HDJZ)** betreft een traject waarmee de eigen kracht van cliënten wordt aangeboord. Middels deze cursus wordt gepleit voor zelfregie bij de cliënt, waarbij onderlinge (h)erkenning centrale principes vormen. De cursisten staan stil bij hoe (tevreden) ze op verschillende leefgebieden van hun leven zijn. De cursus 'Herstellen doe je zelf' is ontwikkeld door cliënten van het ggz-platform Midden Brabant in 1996. Het werd op meer dan twaalf verschillende plaatsen in Nederland geïntroduceerd

Erkenning: Certificaat

Wetenschappelijk onderzoek door Zon MW, Universiteit van Tilburg en Trimbos Instituut

Duur: 12 bijeenkomsten van 2 uur. Drie maanden na afloop is er een terugkombijeenkomst

'Werken met Eigen Ervaring' (WMEE) werd ontwikkeld door een groep van ervaringsdeskundigen in samenwerking met het basisberaad Rijnmond en stichting Rehabilitatie '92. De cursus leert deelnemers hun eigen ervaringen te gebruiken om anderen te ondersteunen. Het geleerde kan in verschillende functies ingezet worden. Hierbij kan gedacht worden aan individuele advisering (consulentfunctie), het geven van voorlichting of trainingen, het deelnemen aan een cliëntenraad of het opzetten van cliëntgestuurde initiatieven. In het eerste deel staat 'het eigen verhaal' centraal. De deelnemers wisselen onderling hun ervaringen als cliënt uit om ervaringskennis op te bouwen. Vervolgens wordt actief gefocust op het inzetten van ervaringskennis in werksituaties. Hiertoe worden ervaringsdeskundige gastdocenten uitgenodigd om iets over hun werk te vertellen. Tot slot worden vaardigheden geoefend die nodig zijn om te werken met eigen ervaringen. De cursus wordt inmiddels op drie locaties in verschillende delen van het land, aangeboden. In Rotterdam draait de cursus 2 tot 4 keer per jaar en stroomt naar schatting 10% van de cursisten door naar de SPW-BGE opleiding van ROC Zadkine.

WMEE is een cursus die specifiek gericht is op het leren inzetten en verder ontwikkelen van je ervaringskennis

Locaties: Op diverse plaatsen in Nederland, vaak bij regionale cliënten organisaties

Erkenning: Certificaat

Duur: 12 lessen van 3 uur

TOED : Traject Ontwikkeling ErvaringsDeskundigheid,

. Andere cursussen die gericht zijn op de inzet van ervaringskennis zijn TOED (Mediant, HVO

Querido, Dimence)

De TOED (traject Opleiding Ervarings Deskundigen) werd in 2000 ontwikkeld door Instituut voor Gebruikersparticipatie en Beleid, Fontys Hogeschool Sociale Studies en het Cliënten Belangen Bureau van de GGzE. Inmiddels worden er TOED opleidingen gegeven bij de Fontys Hogeschool Sociale Studies in Eindhoven en bij de Hogeschool van Amsterdam Maatschappij en Recht. opgezet door het IGPB en Markieza in samenwerking met Fontys (in Eindhoven) en Hogeschool van Amsterdam (in Amsterdam).

Locaties: Eindhoven en Amsterdam

Erkenning: Certificaat post-HBO

Duur: 14 bijeenkomsten in 14 weken, 1 lesdag per week

Instroomeis: ervaring met werken in een clientorganisatie. Basis cursus zoals HDJZ of WMEE

Info: <http://www.markieza.org> en <http://www.igpb.nl/>

[http://www.markieza.org/opleidingen/traject-ontwikkeling-ervaringsdeskundigheid-\(toed\).aspx](http://www.markieza.org/opleidingen/traject-ontwikkeling-ervaringsdeskundigheid-(toed).aspx)

GOED: Groninger Opleiding ErvaringsDeskundigheid

Relatief nieuwe cursussen zijn de Groninger Opleiding ErvaringsDeskundigheid (GOED) van de Hanzehogeschool Groningen (sinds 2006)

Groninger Opleiding ErvaringsDeskundigheid,
opgezet door Hanzehogeschool en Zorgbelang Groningen.

Erkenning: Certificaat

Evaluatieonderzoek door Lectoraat Rehabilitatie Hanze Hogeschool Groningen (2008)

Duur: 12 bijeenkomsten van 3 uur

GGZ Drenthe

http://www.zorgbelang-groningen.nl/opleiding_tot_ervaringsdeskundige

GEO : GGz Ervaringsagogische Opleiding

Naast de TOED is er bij de Hogeschool van Amsterdam ook een vervoltraining opgezet: de GEO (GGz Ervaringsagogische Opleiding).

GGz Ervaringsagoog Opleiding,
opgezet door IGPB, ism Anoksis, Hogeschool van Amsterdam en Arkin.

Ervaringsdeskundigen die eal een aanstelling hebben krijgen gedurende 6 maanden een deeltijdopleiding

Inzet o.a. bij: HVO Querido

GGZ-ervaringsdeskundigheid bij professionele zorg- en dienstverleners

opgezet door Kenniscentrum Gezondheid en Welzijn van Hogeschool Windesheim in Zwolle.

HBO+ leergang Ervaringsdeskundigheid

GITP/PAO in Amsterdam

Howie the Harp

Opleiding tot assistent ervaringsdeskundige van Pameijer

<http://www.pameijer.nl/node/859>

De eenjarige fulltime opleiding 'Howie the Harp' wordt verzorgd door Pameijer in Rotterdam. De opleiding is ook beschikbaar bij RIBW Arnhem Veluwe Vallei en RIBW Brabant.

ARIE: Alternatieve route inzet ervaringsdeskundigheid

Alternatieve route inzet ervaringsdeskundigheid, door Markieza, leerroute waarin theorie en praktijk gecombineerd wordt voor verdieping op je ervaringsdeskundigheid.

[http://www.markieza.org/opleidingen/alternatieve-route-inzet-ervaringsdeskundigheid-\(arie\).aspx](http://www.markieza.org/opleidingen/alternatieve-route-inzet-ervaringsdeskundigheid-(arie).aspx)

'LEON' - Leergang Ervaringsdeskundigheid Oost-Nederland.

Deze cursus wordt binnen Saxion gegeven en werkt competentiegericht. Ze leidt mensen op tot ervaringswerker.

'LEON' - Leergang Ervaringsdeskundigheid MBO+ (Dimence)

Leergang Ervaringsdeskundigheid Oost-Nederland is door Saxion Hogeschool in samenspraak met instellingen in de regio ontwikkeld. Het traject is zelfstandig en geen onderdeel van een reguliere opleiding. Het bestaat uit 15 lesdagen over 30 weken en 10 weken stage van 8 uur per week

De 1 jaar durende op MBO + niveau Ervaringsdeskundigheid Oost-Nederland (LEON) wordt verzorgd door Saxion

Armoede

Ook is er vorig jaar een pilot geweest op 3 of 4 plekken in het land, voor ervaringsdeskundigen in armoede (tandemopleiding op basis van model de Link, je kan het wel googelen maar er is beperkt info over.

Verder is er nog een andere tak van de opleidingen ervaringsdeskundigheid, namelijk op gebied van armoede in ontwikkeling. Sinds 2010 neemt het IGPB deel aan het Europese project 'The Missing Link' en zij heeft samenwerking gezocht met de armoede beweging in Nederland en met enkele scholingsorganisaties (HvA) om in Nederland ook een opleiding voor ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting op te zetten. De oprichting ervan in Amsterdam is momenteel gaande.

Jongeren

Wel zijn er cursussen opgezet voor (zwerf)jongeren bijvoorbeeld door de Regionale Cliënten Organisaties (RCO's). Voor het project Experienced Experts (ExpEx) worden jongeren wel specifiek getraind door ZOG MH om als ervaringsdeskundige ingezet te kunnen worden binnen de jeugdhulp.

Verstandelijke beperking

Fontys Hogescholen in Eindhoven i.s.m. LFB 18 bijeenkomsten

belangenvereniging LFB (voor en door mensen met verstandelijke beperkingen) doet veel: ook samen met zorgorganisaties

<http://www.zuidwester.org/ervaringsdeskundigheid-als-sleutel-tot-betere-zorg>

<http://www.estinea.nl/over-estinea/nieuwsarchief/unieke-samenwerking-estinea-en-lfb.aspx>

<http://www.klik.org/Nieuws/ervaringsdeskundige-ook-in-verstandelijk-gehandicaptenzorg-in-opmars-120712070011>

<https://www.tilburguniversity.edu/nl/onderzoek/instituten-en-researchgroepen/tranzo/onderzoek/item-ervaringsdeskundigheid/>

https://www.tilburguniversity.edu/upload/8bc3875d-fba6-483a-8010-2f31bf9d4511_ervaringsdeskundigheidindezorg.pdf

Hulpverleners

In enkele instellingen wordt ook scholing over ervaringsdeskundigheid en herstel aan medewerkers aangeboden, zoals Herstelondersteunende zorg (HOZ) (Kwintes), Samen deskundig (GGZ inGeest) en het Strengths-model. Verder biedt Brijder specifieke scholing aan voor medewerkers met cliëntervaring, namelijk de cursus GGZ-ervaringsdeskundigheid voor hulpverleners (Windesheim).

Ook is er inmiddels alweer 3 of 4 jaar een postacademische opleiding ervaringsdeskundigheid: GITP-PAO Leergang Ervaringsdeskundigheid | in GGZ ...In de GITP-PAO Leergang Ervaringsdeskundigheid kun je je ervaringen als bron ... van hrm diensten als assessments, organisatieadvies, trainingen, coaching, ...

Voor begeleiders, behandelaren en supervisors in onderwijs en zorg www.gitp.nl/individueel/gitp-pao/cursussen-professionele-vaardigheden/adviseren-beinvloeden/leergang-ervaringsdeskundigheid-veerkracht-lev.aspx

<http://www.markieza.org/trainingen/workshop-herstel-en-ervaringsdeskundigheid.aspx>

Overige

MBO ervaringsdeskundige opleiding Zelfregiecentrum Venlo.

Basistraining Ervaringsdeskundigheid van Anoixsis (sinds 2008....)

masterclass ervaringsdeskundigheid van Zorgbelang Noord-Holland en Cliëntbelang Amsterdam (2012).

<http://www.ixtanoa.nl/aanbod/ixta-trainingen/>

Begin maken met herstel (RIBW Nijmegen en Rivierenland, Kwintes)
Herstelverhaal schrijven (Mensana), Fotovoice (Pameijer) en

WRAP (GGZ Oost Brabant, GGZ NHN).

- [Herstellen doe je zelf](#)
- [Schrijf je eigen herstelverhaal](#)
- [Werken met eigen ervaring](#)
- [Welness Recovery Action Plan](#)
- [Trainersvaardigheden voor ervaringswerkers](#)
- 'Basistraining ervaringsdeskundigheid' (Anoixsis)
- Cursus 'Samen deskundig' (Steunpunt GGZ Utrecht)

Niet aangeboren Hersenletsel NAH Ervaringskracht <http://www.zorgbelang-brabant.nl/nieuws/nah-ervaringskracht-een-training-die-werkt/1750>

<https://www.hee-team.nl/cursusaanbod>

Leerwerk

Een nieuwe ontwikkeling is die van het leernetwerk, een digitaal platform gericht op intervisie en professionalisering o.a. via training en webinars. Dit is een initiatief van de Ervaringswijzer van SCIP (Samenwerkende cliënteninitiatieven en Projecten), zie: www.ervaringswijzer.nl

www.ervaringswijzer.nl/hulp/leernetwerk/

Er zijn ook instellingen die de ontwikkeling van ervaringsdeskundige competenties in eigen huis vormgeven. Omdat er in de regio geen passende scholing is of omdat de instelling ervoor kiest de ontwikkeling nauw aan te laten sluiten bij de eigen praktijk en organisatie

Bronnen

Kaderdocument

Erp, N. van, Rijkaart, A., Boertien, D., Bakel, M. van, Rooijen, S. van (2012) Vernieuwende inzet van ervaringsdeskundigheid LIVE: Evaluatieonderzoek in 18 ggz-instellingen. Utrecht: Trimbos-Instituut

Karbouniaris S. & Brettschneider E. (2009). Ervaringsdeskundigheid in het Onderwijs. Utrecht: Kenniscentrum Sociale Innovatie.

<http://www.deervaringsdeskundige.nl/inzet-ervarings-deskundigheid/scholing/scholing-ervaringsdeskundigheid.aspx>

Janssen, T., Lier, L. van (2014). Een startdocument over ervaringsdeskundigheid in de jeugdhulp. Gouda: JSO.

Stappenplan

Van Haaster e.a., 2011

Knooren en Van Haaster, 2008

www.participatiezorgenondersteuning.nl/CmsData/Articles/Onderzoeksrapport-Ervaringsdeskundigheid-in-onderwijs.pdf

<https://assets.trimbos.nl/docs/5e12cfe6-c412-4c40-919d-8cd13c7a5e5e.pdf>

<http://www.sozio.nl/de-plaats-van-ervaringsdeskundigheid-in-het-hbo/1025907>